

Christine Antaya: Statyn skulle visa mördarens rasism

”Master narratives” invigdes i helgen. Foto: Johan Nilsson/TT

Det antirasistiska monumentet ”Master narratives” har nu invigts i Malmö. Verket påminner om hur viktigt det är att vissa saker synliggörs.

Christine Antaya

Publicerad 2026-10-13 17.00

Uppdaterad 2026-10-14 11.07

I helgen invigdes Malmös antirasistiska monument, skulpturen ”Master narratives” av konstnärerna Susanna Marcus Jablonski och Santiago Mostyn. Det har varit sedvanlig debatt kring vad det kostat och att det inte ”föreställer” något, men samtidigt tror jag få offentliga konstverk har varit så emotsedda som detta. Att vara på plats när det avtäcktes var att se ett begär stillas. Människor

strömmade till från olika håll, barn sprang runt med ballongdjur, det fanns ansiktsmålning och korvgrillning, och besökare ställde upp sig för att fotograferas framför skulpturen.

Monumentet ligger på Falsterboplan, en liten park en kort promenad från Möllevångstorget, synligt för den som passerar på vägarna intill. Verket har sin upprinnelse i ett medborgarinitiativ från 2019 där man efterfrågade ett minnesmärke för att erkänna de rasistiska motiven bakom serieskytten Peter Mangs brott under 00-talet. Så småningom utvecklades projektet till ett bredare minnesmärke för offer för rasistiskt våld, och ett monument för den antirasistiska kampen.

På sätt och vis var det en vinst redan när kommunen gav gehör, oavsett hur det färdiga konstverket skulle komma att se ut. Under åren som följde beslutet genomfördes flera tillfälliga konstprojekt, men det gjordes också tidigt klart att man i slutändan ville ha ett ordentligt monument, något i hårda material som inte kan ruckas på, vilket liknar det man efterfrågade i förberedelserna kring hbtqi-monumentet "Gläntan" av Conny Karlsson Lundgren som invigdes i Göteborg förra året. En samlingsplats, ett permanent inslag i stadsrummet.

För "Master narratives" har konstnärerna vänt på de traditionella monumentmaterialen: ett stort granitblock balanserar på 168 tunna bronsstavar i olika längder som även löper utanför stenen, som om de stod beredda att sträcka sig uppåt och föra stenen framåt. Det är en lyckad gestaltning av kollektiv styrka, som också tillför en känsla av rörelse. Skulpturen är relativt låg, något att möta ansikte mot ansikte snarare än att blicka upp mot. Den mjölkigt mörka stenen och den guldglänsande bronsen är elegant, men det främsta intrycket är att detta är en annorlunda skulptur, något att stanna till vid och undersöka.

Lappar med Malmöbornas egna erfarenheter av rasism har grävts ner under monumentet.

Foto: Johan Nilsson/TT

Som ett viktigt inslag i verket inkluderade konstnärerna en process där Malmöbor kunnat skriva ned sina egna erfarenheter av rasistiskt våld, som under flera månader samlades ihop. Lapparna grävdes sedan ned under skulpturen utan att någon läst dem. En enkel gest som gjort potentiellt hundratals människor till medskapare.

Offentliga skulpturer säger i slutändan ofta mer om tiden de skapades i än om sitt ursprungliga syfte. "Master narratives" kommer inte att säga att detta var en särdeles antirasistisk tid. Men kanske säger det något om att vi lever i en tid där det finns ett behov av att synliggöra det som samhällets andra institutioner misslyckas med erkänna. Något som nyligen exemplifierades i journalisten Mattias Beijmos bok "R. Massmordet på Risbergska", som argumenterar för att motivet bakom dådet på Risbergska skolan i Örebro aldrig utreddes ordentligt.

Och kanske säger verket också att vi lever i en tid då vi fortfarande tror på konsten som något att samlas kring.